



רשומות

הצעות חוק

הכנסת

30 באפריל 2020

840

ו' באייר התש"ף

עמוד

- 16 הצעת חוק-יסוד: הממשלה (תיקון מס' 9 והוראת שעה) (ממשלת חילופים).
- 26 הצעת חוק ממשלת חילופים (תיקון חקיקה והוראת שעה), התש"ף-2020.

מתפרסמות בזה הצעות חוק של חברי הכנסת מטעם הוועדה המיוחדת לדיון בהצעת חוק-יסוד: הממשלה (תיקון - ממשלת חילופים) של הכנסת:

הצעת חוק-יסוד: הממשלה (תיקון מס' 9 והוראת שעה) (ממשלת חילופים)*

- תיקון סעיף 5 1. בחוק-יסוד: הממשלה¹ (להלן - חוק היסוד), בסעיף 5, סעיף קטן (ו) - בטל.
- הוספת סעיף 13א 2. אחרי סעיף 13 לחוק היסוד יבוא:
"כינון ממשלת 13א. (א) בחוק-יסוד זה - חילופים
- "מועד החילופים" - תאריך נקוב שבו יתבצעו החילופים בין ראש הממשלה לראש הממשלה החלופי ובין ראש הממשלה החלופי לראש הממשלה;
- "ממשלת חילופים" - ממשלה שבתקופת כהונתה יעמדו בראשה, לסירוגין, חבר הכנסת שהרכיב את הממשלה וחבר הכנסת נוסף;
- "ראש הממשלה החלופי" - חבר הכנסת המיועד לכהן כראש הממשלה בממשלת חילופים וחבר הכנסת שכהן באתה ממשלת חילופים כראש הממשלה לפני החילופים.

דברי הסבר

כללי נוכח המשבר שאליו נקלעה מדינת ישראל עקב התפשטות נגיף הקורונה ועקב המשבר החוקתי שאליו נקלעה מדינת ישראל מאז קבלת החוק להתפזרות הכנסת העשרים ביום י"ח בטבת התשע"ט (26 בדצמבר 2018), שהוביל לשלוש מערכות בחירות רצופות, נחתם הסכם קואליציוני לכינון ממשלת חירום ואחדות לאומית. כדי לאפשר הקמת ממשלה וכדי למנוע ולקצר משברים דומים בעתיד, מוצעים תיקונים בחוק-יסוד: הממשלה (להלן - חוק היסוד) ובחוק-יסוד: הכנסת.

סעיפים 1 ו-3 העשרים (19 שרים, כולל ראש הממשלה), אלא אם כן הכנסת החליטה לאשר צירוף שרים נוספים, ברוב של 70 חברי הכנסת, כלהלן:

"(ו) מספר חברי הממשלה, ובכלל זה ראש הממשלה, לא יעלה על 19, אלא אם כן הבעה הכנסת אמון בממשלה או החליטה לאשר צירוף שרים לממשלה, ברוב של שבעים חברי הכנסת לפחות."

בדומה, סעיף 25(ד) קובע הגבלה על המספר הכולל

של סגני השרים (ארבעה סגני שרים) כלהלן:

"(ד) מספר סגני השרים לא יעלה על ארבעה." ההגבלות האמורות נחקקו בחוק-יסוד: הממשלה (תיקון) שהתקבל ביום ט' באדר ב' התשע"ד (11 במרס 2014) (ס"ח התשע"ד, עמ' 346). הממשלה שהוקמה לאחר שנחקקה הגבלה זו לא עמדה בהגבלות האלה, וחוק היסוד תוקן בהתאם בהוראת שעה בשנת 2015.

גם סעיף 25(א) לחוק היסוד מגביל את הממשלה, וקובע כי ניתן למנות סגן שר אחד במשרד. מוצע כעת לבטל, בדרך של תיקון קבוע לחוק היסוד, את ההגבלה הקיימת על מספר השרים וסגני השרים בממשלה, וכן לאפשר מינוי של שני סגני שרים במשרד ממשלה אחד.

סעיפים 2 ו-4 לסעיף 13א(א), (ב) ו-(ה) עד (ח) המוצע

מוצע לקבוע הסדר משטרי חדש שלפיו ממשלה יכול שתהיה ממשלת חילופים (ממשלת רוטציה), שהיא ממשלה שמכהנים בה ראש ממשלה וראש ממשלה חלופי. במחצית הראשונה של כהונת ממשלת החילופים יכהן

* הצעת חוק מס' 280/23/פ (מספר פנימי: 2087638); הועברה לוועדה ביום כ"ט בניסן התש"ף (23 באפריל 2020).
1 ס"ח התשס"א, עמ' 158; התשע"ח, עמ' 900.

- (ב) על אף האמור בסעיף 13(ג), הממשלה שתורכב יכול שתהיה ממשלת חילופים לפי הוראות חוק-יסוד זה.
- (ג) בממשלת חילופים כל שר וסגן שר יזוהה כבעל זיקה לראש הממשלה או לראש הממשלה החלופי.
- (ד) מספר השרים המזוהים כבעלי זיקה לראש הממשלה יהיה זהה למספר השרים המזוהים כבעלי זיקה לראש הממשלה החלופי; ואולם, לא היה מספר השרים זהה כאמור, תקבע הממשלה מנגנון הצבעה שלפיו כוח ההצבעה של כלל השרים בעלי הזיקה לראש הממשלה ובממשלה ובועדותיה יהיה זהה לכוח ההצבעה של כלל השרים בעלי הזיקה לראש הממשלה החלופי.
- (ה) בלי לגרוע מהוראות סעיף 13(ד), משהורכבה ממשלת חילופים, תתייצב לפני הכנסת, תודיע על הפרטים שלהלן ותבקש הבעת אמון:
- (1) זהות ראש הממשלה וזהות ראש הממשלה החלופי;
 - (2) מועד החילופים;
 - (3) זהות השרים בעלי הזיקה לראש הממשלה וזהות השרים בעלי הזיקה לראש הממשלה החלופי;
- ממשלת החילופים תיכון משהביעה בה הכנסת אמון, ומאותה שעה ייכנסו השרים לכהונתם.

ד ב ר י ה ס ב ר

שרים וסגני שרים בממשלת חילופים

לסעיף 13א(ג) ו-(ד) המוצע

מוצע לקבוע כי שרים וסגני שרים בממשלת חילופים יחולקו לשתי קבוצות: קבוצת שרים וסגני שרים שהם בעלי זיקה לראש הממשלה וקבוצת שרים וסגני שרים שהם בעלי זיקה לראש הממשלה החלופי. מספר השרים המזוהים כבעלי זיקה לראש הממשלה יהיה זהה למספר השרים המזוהים כבעלי זיקה לראש הממשלה החלופי, ואם אין זהות כאמור תקבע הממשלה מנגנון הצבעה שיבטיח שוויון בכוח ההצבעה של שתי קבוצות השרים בממשלה ובועדותיה. על פי המוצע, כבר בעת מינוים תודיע הממשלה על זיקתו של השר או סגן השר לראש הממשלה או לראש הממשלה החלופי.

לסעיפים 143 ו-143א המוצעים

עוד מוצע לקבוע כי ראש הממשלה יוכל לפטר רק שרים וסגני שרים שהם בעלי זיקה אליו, וככל שירצה לפטר שרים שהם בעלי זיקה לראש הממשלה החלופי, הוא יצטרך לקבל את הסכמתו לכך. כמו כן, ראש הממשלה החלופי יוכל לפטר בעצמו שרים או סגני שרים שהם בעלי

כראש הממשלה חבר הכנסת שהרכיב את הממשלה, ובמחצית השנייה - מי שבמחצית הראשונה של הכהונה כיהן כראש ממשלה חלופי. מי שכהן כבר כראש הממשלה במחצית הראשונה של כהונת הממשלה והוחלף - יכהן במחצית השנייה כראש הממשלה החלופי.

מוצע לקבוע כי הכנסת תהיה רשאית להביע אמון בממשלה כממשלת חילופים, וראש הממשלה וראש הממשלה החלופי יצהירו כבר במועד כינן הממשלה הצהרת אמונים הן כראש ממשלה והן כראש ממשלה חלופי.

עוד מוצע לקבוע כי כבר במועד כינן הממשלה תתייצב הממשלה לפני הכנסת ותודיע על זהות ראש הממשלה וראש הממשלה החלופי ועל המועד הנקוב שבו ראש הממשלה וראש הממשלה החלופי יתחלפו. החילופים בין ראש הממשלה לראש הממשלה החלופי יתבצעו מייד בהגיע המועד הנקוב, ללא צורך בקבלת אמון הכנסת מחדש או בהצהרת אמונים נוספת, ולא יראו חילופים אלה כהתפטרות הממשלה, כהתפטרות ראש הממשלה, כהתפטרות ראש הממשלה החלופי או ככינון ממשלה חדשה.

(ו) משהביעה הכנסת אמון בממשלת חילופים או סמוך ככל האפשר לאחר מכן -

(1) יצהיר ראש הממשלה בפני הכנסת הצהרת אמונים זו לגבי תקופת כהונתו כראש הממשלה לפני מועד החילופים ולגבי תקופת כהונתו כראש ממשלה חלופי לאחר מועד החילופים: "אני (השם) מתחייב כראש הממשלה וכראש הממשלה החלופי לעתיד לשמור אמונים למדינת ישראל ולחוקיה, למלא באמונה את תפקידי כראש הממשלה וכראש הממשלה החלופי ולקיים את החלטות הכנסת";

(2) יצהיר ראש הממשלה החלופי בפני הכנסת הצהרת אמונים זו לגבי תקופת כהונתו כראש ממשלה חלופי לפני מועד החילופים ולגבי תקופת כהונתו כראש הממשלה לאחר מועד החילופים: "אני (השם) מתחייב כראש הממשלה החלופי וכראש הממשלה לעתיד לשמור אמונים למדינת ישראל ולחוקיה, למלא באמונה את תפקידי כראש הממשלה החלופי וכראש הממשלה ולקיים את החלטות הכנסת".

(ז) בלי לגרוע מהוראות סעיף 13(ד), הביעה הכנסת אמון בממשלת חילופים, בהגיע מועד החילופים ייערכו החילופים באופן זה:

(1) כהונת ראש הממשלה תיפסק וראש הממשלה החלופי יחל בכהונתו כראש הממשלה;

(2) במועד זה, ובד בבד, מי שכהונתו כראש ממשלה נפסקה יחל בכהונתו כראש הממשלה החלופי.

(ח) עריכת החילופים כאמור בסעיף קטן (ז) אינה טעונה הבעת אמון נוספת של הכנסת והצהרת אמונים נוספת של ראש הממשלה וראש הממשלה החלופי, ולא יראו את החילופים כהתפטרות הממשלה, כהתפטרות ראש הממשלה, כהתפטרות ראש הממשלה החלופי או ככינון ממשלה חדשה."

תיקון סעיף 25 3. בסעיף 25 לחוק היסוד -

(1) בסעיף קטן (א), אחרי "סגן שר אחד" יבוא "או שני סגני שרים";

(2) סעיף קטן (ד) - בטל.

דברי הסבר

זיקה לזו של השר שאת מקומו הוא ממלא. כמו כן, אם חדל השר לכהן או שנבצר ממנו זמנית למלא את תפקידו,

זיקה אליו, ואישורו יידרש למינוי סגן שר בידי שר שהוא בעל זיקה אליו. ממלא מקומו של שר יהיה שר בעל אותה

"חילופים בין ראש
הממשלה לראש
הממשלה החלופי
שלא במועד
החילופים

(א) חדל ראש הממשלה בממשלת חילופים לכהן בתפקידו בתקופה שעד מועד החילופים, יראו את הממשלה כאילו התפטרה, ויחולו לעניין כהונת הממשלה וראש הממשלה הוראות הרציפות בסעיף 30(ב); ואולם, בכל אחד מהמקרים שלהלן לא יראו את הממשלה כאילו התפטרה, ויחולו יתר הוראות סעיף זה:

- (1) כהונתו של ראש הממשלה נפסקה לפי סעיף 18(ד);
- (2) ראש הממשלה התפטר מהממשלה לפי סעיף 19 מבחירתו ויוזמתו בלבד;
- (3) ראש הממשלה נפטר, כאמור בסעיף 20(א);
- (4) נבצר מראש הממשלה, דרך קבע, למלא את תפקידו מסיבות בריאותיות בלבד, וחלפו 100 ימים שבהם מכהן ממלא מקום במקומו לפי סעיף 20(ב);
- (5) ראש הממשלה התפטר מהכנסת לפי סעיף 21(א) מבחירתו ויוזמתו בלבד.

(ב) חדל ראש הממשלה בממשלת חילופים לכהן בתפקידו מאחת הסיבות המנויות בסעיף קטן (א) סיפה בתקופה שעד מועד החילופים, יחולו הוראות סעיפים קטנים (ג) ו-(ד).

(ג) ראש הממשלה החלופי יכהן במקומו כראש הממשלה לפרק הזמן שראש הממשלה החלופי אמור היה לכהן כראש הממשלה ממועד החילופים ועד תום תקופת כהונתה של הכנסת; הסתיימה תקופת כהונתו של ראש הממשלה החלופי כראש הממשלה כאמור, יחולו הוראות סעיף קטן (ד).

(ד) (1) חדל ראש הממשלה לכהן בתפקידו לפי סעיף קטן (א)(4) ומצבו הבריאותי מאפשר את חזרתו לתפקיד - ישוב לכהן בתפקיד ראש הממשלה.

(2) חדל ראש הממשלה לכהן בתפקידו לפי סעיף קטן (א)(1), (2), (3) או (5) או שחדל לכהן בתפקידו לפי סעיף קטן (א)(4) ומצבו הבריאותי לא מאפשר את חזרתו לתפקיד - רשאית סיעתו לבחור חבר כנסת מאותה סיעה, והוא יבקש מהכנסת הבעת אמון לכהן במקומו של ראש הממשלה שכהונתו חדלה כאמור, והכול עד שבוע לפני סיום תקופת כהונתו של ראש הממשלה החלופי כראש הממשלה.

ד ב ר י ה ס ב ר

תהיה רשאית לצרף שר לממשלה על פי הצעת ראש הממשלה או ראש הממשלה החלופי.

יחליף אותו ראש הממשלה או ראש הממשלה החלופי לפי זיקתו, או שר אחר שתקבע הממשלה לפי ראש הממשלה או ראש הממשלה החלופי לפי זיקתו. כמו כן, הממשלה

(3) משהביעה הכנסת אמון בחבר הכנסת האמור בפסקה (2) או סמוך ככל האפשר לאחר מכן, יצהיר בפני הכנסת הצהרת אמונים כאמור בסעיף 14 ויחל לכהן כראש הממשלה.

(4) לא בחרה הסיעה חבר כנסת מאותה סיעה במקומו של ראש הממשלה שחול לכהן כאמור בפסקה (2) עד שבוע לפני סיום תקופת כהונתו של ראש הממשלה או שבחרה הסיעה חבר כנסת כאמור אך הכנסת לא הביעה בו אמון עד לאותו מועד - יראו את הממשלה כאילו התפטרה, ויחולו הוראות סעיף 30.

(ה) חדל ראש הממשלה בממשלת חילופים לכהן בתפקידו מכל סיבה שהיא לאחר מועד החילופים, יכהן ראש הממשלה החלופי בתפקיד במקומו.

(ו) (1) חדל ראש הממשלה החלופי בממשלת חילופים לכהן בתפקידו עד מועד החילופים, רשאית סיעתו לבחור חבר כנסת מאותה סיעה, והוא יבקש מהכנסת הבעת אמון לכהן במקומו של ראש הממשלה החלופי שכהונתו חדלה כאמור; משהביעה הכנסת אמון בחבר הכנסת האמור או סמוך ככל האפשר לאחר מכן, יצהיר אותו חבר הכנסת בפני הכנסת הצהרת אמונים כאמור בסעיף 13א(ו). ויראו אותו כראש הממשלה החלופי לכל דבר ועניין.

(2) בחרה סיעתו של ראש הממשלה החלופי בחבר כנסת מאותה סיעה לכהן במקום ראש הממשלה החלופי כאמור בפסקה (1) אך הכנסת לא הביעה בו אמון עד שבוע לפני סיום תקופת כהונתו של ראש הממשלה -

(א) אם 12 חברי הכנסת מהסיעות שהשרים שלהן היו בעלי זיקה לראש הממשלה החלופי במועד השבעת הממשלה לא הביעו בו אמון - ימשיך ראש הממשלה בכהונתו אף לאחר מועד החילופים;

(ב) אם 12 חברי הכנסת מהסיעות שהשרים שלהן היו בעלי זיקה לראש הממשלה במועד השבעת הממשלה לא הביעו בו אמון - יראו את הממשלה כאילו התפטרה, ויחולו הוראות סעיף 30;

ד ב ר י ה ס ב ר

הכנסת והוא יהיה אחראי לתחומים מסוימים בתחומי פעילות המשרד.

לבסוף, מוצע לקבוע כי ממשלת חילופים רשאית, באישור הכנסת, למנות שר בלי תיק שיכהן במשרד שבו מכהן שר אחר, וכי יועברו לו סמכויות שיוצגו לאישור

(ג) התקיימו הנסיבות האמורות בפסקאות משנה (א) ו-(ב) יחד - יחולו הוראות פסקת משנה (א).

- ראש הממשלה החלופי בממשלת חילופים יהיה ממלא מקום ראש הממשלה לפי סעיף 5(ד), ולא ימונה לראש הממשלה ממלא מקום אחר.
- 43ב. ראש הממשלה החלופי - ממלא מקום ראש הממשלה
- 43ג. על אף האמור בסעיף 22(ב), ראש הממשלה בממשלת חילופים אינו רשאי להעביר את ראש הממשלה החלופי מכהונתו.
- 43ד. (א) על אף האמור בסעיף 22(ב), ראש הממשלה בממשלת חילופים אינו רשאי להעביר מכהונתו שר בעל זיקה לראש הממשלה החלופי בלא הסכמת ראש הממשלה החלופי.
- (ב) ראש הממשלה החלופי בממשלת חילופים רשאי, לאחר שהודיע לממשלה על כוונתו לעשות כן, להעביר מכהונתו שר בעל זיקה אליו, ויחולו לעניין זה הוראות סעיף 22(ב), בשינויים המחויבים.
- (ג) ממלא מקום של שר בממשלת חילופים לפי סעיף 24(א) יהיה שר בעל זיקה וזה לזו של השר שאת מקומו הוא ממלא.
- (ד) על אף האמור בסעיף 24(ב), חדל שר בממשלת חילופים לכהן או שנבצר ממנו זמנית למלא את תפקידו, ימלא את התפקיד ראש הממשלה, ראש הממשלה החלופי או שר אחר שתקבע הממשלה לפי הצעת ראש הממשלה או ראש הממשלה החלופי, והכול בהתאם לזיקת השר האמור.

ד ב ר י ה ס ב ר

והסמכות לשנות את חלוקת התפקידים בין השרים), מעמדו יהיה כמו זה של ראש הממשלה, ולא כמו של שר רגיל.

**חידלה מכהונה שלא במועד החילופים
לסעיף 43א המוצע**

הצעת החוק מסדירה את המקרים שבהם ראש הממשלה או ראש הממשלה החלופי חדל לכהן בתפקידו שלא במועד החילופים שנקבע מראש:

לגבי מי שמכהן כראש הממשלה עד למועד החילופים - מוצע לקבוע כי אם כהונתו פסקה כי הוא הועבר מכהונתו בידי הכנסת בשל הרשעה בפסק דין שאינו סופי, הוא התפטר מתפקידו כראש הממשלה או מהכנסת שלא

מעמד ראש הממשלה החלופי

לסעיפים 43א, 43ג, 143 ו-143 המוצעים

על פי המוצע, ראש הממשלה החלופי יכהן מכוח חוק היסוד כממלא מקומו היחיד של ראש הממשלה, ולאור מעמדו הבכיר של ראש הממשלה החלופי, ראש הממשלה לא יהיה רשאי לפטרו (בשני חלקי תקופת כהונתה של הממשלה). כמו כן, הסכמתו של ראש הממשלה החלופי תהיה דרושה לשם הפעלת הסמכות לפיזור הכנסת הנתונה בידי ראש הממשלה לפי הקבוע בסעיף 29(א) לחוק היסוד.

לעניין ההסדרים הקבועים בסעיפים 17, 18, 23(ג) ו-31(א) לחוק היסוד (בעניין פתיחת חקירה נגד ראש הממשלה והעמדתו לדין, הפסקת כהונתו מחמת עבירה

(ה) ממשלת חילופים רשאית להחליט, באישור הכנסת, למנות שר בלי תיק במשרד שמכהן בו שה, שיהיה אחראי לתחומים מסוימים בתחומי פעילות המשרד שיועברו לו לפי סעיף 31(א), והכול בהתאם לתנאים שנקבעו בהחלטת הממשלה, בהסכמת ראש הממשלה וראש הממשלה החלופי ובכפוף להוראות סעיף 13א(ד); החליטה הממשלה על מינוי שר כאמור, תודיע על כך, על תפקידו של השר הנוסף ועל זיקתו לראש הממשלה או לראש הממשלה החלופי לכנסת; עם אישור ההודעה על ידי הכנסת ייכנס השר הנוסף לכהונתו, וסמוך ככל האפשר לאישור יצהיר את הצהרת האמונים.

(ו) על אף האמור בסעיף 15, ממשלת חילופים רשאית לצרף שר נוסף לממשלה על פי הצעת ראש הממשלה או ראש הממשלה החלופי, והכול בכפוף להוראות סעיף 13א(ד); החליטה הממשלה לצרף שר כאמור, תודיע על כך, על תפקידו של השר הנוסף ועל זיקתו לראש הממשלה או לראש הממשלה החלופי לכנסת; עם אישור ההודעה על ידי הכנסת ייכנס השר הנוסף לכהונתו, וסמוך ככל האפשר לאישור יצהיר את הצהרת האמונים.

ד ב ר י ה ס ב ר

אינה מאפשרת את חזרתו - סיעתו תהא רשאית לבחור חבר כנסת מאותה סיעה, ומעת שקיבל את אמון הכנסת והצהיר אמונים בפניה, הוא יכהן במקומו כראש הממשלה עד לתום כהונתה של הכנסת. אם הסיעה לא בחרה מחליף לראש הממשלה שכהן ראשון או שהכנסת לא הביעה אמון במחליף שנבחר, והכול עד שבוע לפני סיום תקופת כהונתו של ראש הממשלה שכהן שני - יראו את הממשלה כאילו התפטרה, ויחולו הוראות סעיף 30 לחוק היסוד לענין רציפות הממשלה.

לגבי מי שמכהן כראש הממשלה לאחר מועד החילופים - מוצע לקבוע כי אם פסקה כהונתו מכל סיבה שהיא - מי שמכהן באותה העת כראש הממשלה החלופי (ראש הממשלה שכהן ראשון) יחליפו בתפקיד ראש הממשלה.

לגבי מי שמכהן כראש הממשלה החלופי לפני מועד החילופים - מוצע לקבוע כי אם הוא חדל לכהן בתפקידו מכל סיבה שהיא, סיעתו תהא רשאית לבחור חבר הכנסת מאותה סיעה, ומעת שקיבל את אמון הכנסת והצהיר אמונים בפניה, הוא יכהן במקומו כראש ממשלה חלופי.

מבחירתו ויוזמתו בלבד או שהוא נכנס למצב של נבצרות קבועה שלא מטעמים בריאותיים - יראו את הממשלה כאילו התפטרה. מנגד, אם כהונתו פסקה בשל הרשתתו בפסק דין סופי, בשל התפטרותו מתפקידו כראש הממשלה או מהכנסת לפי בחירתו ויוזמתו בלבד, בשל פטירתו או בשל נבצרות קבועה מסיבות בריאותיות בלבד (המקרים המנויים בסעיף 43א(א) סיפה) - לא יראו בכך משום התפטרות הממשלה, ומי שמכהן באותה העת כראש ממשלה חלופי יחליפו בתפקיד ראש הממשלה לפרק הזמן שהוא אמור היה לכהן כראש ממשלה ממועד החילופים ועד לתום כהונתה של הכנסת. נוכח הוראת השעה המקצרת את כהונתה של הכנסת העשרים ושלוש לשלוש שנים, מדובר בכנסת זו בפרק זמן של שנה וחצי.

בתום פרק זמן זה, אם כהונתו של ראש הממשלה הראשון פסקה בשל נבצרות מטעמים בריאותיים וכעת בריאותו מאפשרת את חזרתו, הוא ישוב לתפקיד ראש הממשלה עד לתום כהונתה של הכנסת. ואולם, אם כהונתו פסקה שלא בשל נבצרות מטעמים בריאותיים או פסקה בשל נבצרות מטעמים בריאותיים ובריאותו

- סגני שרים
בממשלת חילופים
- 43.ה (א) על אף האמור בסעיף 25(א), שר הממונה על משרד רשאי למנות לאותו משרד, מבין חברי הכנסת, סגן שר אחד או שני סגני שר, בהסכמת ראש הממשלה או ראש הממשלה החלופי, בהתאם לזיקת השר הממונה ובאישור ממשלת החילופים; בהודעת הממשלה לכנסת על מינויו של סגן השר תודיע הממשלה על זיקתו של סגן השר לראש הממשלה או לראש הממשלה החלופי.
- (ב) על אף האמור בסעיף 26(3) -
- (1) ראש הממשלה רשאי להפסיק את כהונתו של סגן שר בעל זיקה אליו, בלבד, וראש הממשלה החלופי רשאי להפסיק את כהונתו של סגן שר בעל זיקה אליו, בלבד;
- (2) שר אינו רשאי להפסיק את כהונתו של סגן שר שמינה אם זיקתו של סגן השר שונה מזיקתו של השר.
143. סמכות ראש הממשלה בממשלת חילופים לפזר את הכנסת בצו לפי סעיף 29(א) טעונה את הסכמת ראש הממשלה החלופי.
143. (א) דין ראש הממשלה החלופי בממשלת חילופים כדין ראש הממשלה לפי סעיפים 17, 18, 23(ג) ו-31(א).
- (ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), חדל ראש הממשלה החלופי בממשלת חילופים לכהן בתפקידו לפי סעיף 18(ד) - לא יראו את הממשלה כאילו התפטרה.
- 43.ה אי-אמון בממשלת חילופים החליטה הכנסת להביע אי-אמון בממשלת חילופים ולהביע אמון בממשלה אחרת לפי סעיף 28, לא יהיו ראש הממשלה וראש הממשלה החלופי בממשלת החילופים שבה הובע אי-אמון רשאים לעמוד בראשות הממשלה האחרת.

ד ב ר י ה ס ב ר

שבמקביל ל-12 חברי הכנסת האמורים, גם 12 חברי הכנסת מהסיעות שהשרים שלהן הם בעלי זיקה לראש הממשלה לא הביעו בו אמון.

אי-אמון בממשלת חילופים

לסעיף 43 המוצע

מוצע לקבוע כי במסגרת הצבעת אי-אמון לפי סעיף 28 לחוק היסוד לא ניתן יהיה להציב את ראש הממשלה או ראש הממשלה החלופי כמי שיעמדו בראשה של הממשלה שמוצע שתקבל את אמון הכנסת בהצבעה זו.

ואולם, אם הכנסת לא הביעה בו אמון, התוצאה תהיה תלויה בזהות חברי הכנסת שלא הביעו בו אמון: אם 12 חברי הכנסת מהסיעות שהשרים שלהן הם בעלי זיקה לראש הממשלה לא הביעו בו אמון - יראו את הממשלה כאילו התפטרה, ויחולו הוראות סעיף 30 לחוק היסוד לעניין רציפות הממשלה. מנגד, אם 12 חברי הכנסת מהסיעות שהשרים שלהן הם בעלי זיקה לראש הממשלה החלופי לא הביעו בו אמון - לא ימונה מחליף לראש הממשלה החלופי שפסק מלכהן, ולאחר מועד החילופים ימשיך ראש הממשלה בכהונתו. הסדר זה יחול גם במקרה

- הוראת שעה 5. בתקופת כהונתה של הכנסת העשרים ושלוש יקראו את חוק היסוד כך:
- (1) בסעיף 43א(ג), אחרי "ועד תום תקופת כהונתה של הכנסת" יבוא "לפי סעיף 8א לחוק-יסוד: הכנסת";
- (2) אחרי סעיף 143 יבוא:
- "התפזרות הכנסת 1143. נתקבל חוק על התפזרות הכנסת לפני גמר תקופת כהונתה לפי סעיף 34 לחוק-יסוד: הכנסת והצביעו בעדו לפחות 12 חברי הכנסת מהסיעות ששריהם היו בעלי זיקה לראש הממשלה בממשלת חילופים במועד השבעת הממשלה, תיפסק כהונתו של ראש הממשלה, וראש הממשלה החלופי יכהן כראש הממשלה עד שתיכון ממשלה חדשה".
6. תיקון חוק-יסוד: הכנסת - הוראת שעה
- (1) אחרי סעיף 8 יבוא:
- "תקופת כהונתה 8א. (1) על אף האמור בסעיף 8, תקופת כהונתה של הכנסת העשרים ושלוש תהיה שלוש שנים מיום כינון הממשלה השלושים וחמש; הבחירות לכנסת העשרים וארבע יהיו ביום ג' הראשון שלאחר תום שלוש השנים האמורות (בסעיף זה - מועד הבחירות).
- (2) הכנסת רשאית, בהחלטה שתתקבל ברוב חבריה, לקבוע, לא יאוחר מ-100 ימים לפני מועד הבחירות, כי בשל סמיכות מועד הבחירות ליום חג, מועד או זיכרון, יידחו הבחירות למועד שתקבע ושאינו מאוחר מ-14 ימים ממועד הבחירות.";
- (2) בסעיף 36א, אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:
- (ג) "בממשלת חילופים -
- (1) על אף האמור בסעיפים קטנים (א) ו-(ב), לא התקבל חוק התקציב לשנת 2022 עד מועד החילופים, יהיה היום הקובע שישה חודשים מיום תחילת שנת הכספים 2022; התפזרה הכנסת בשל אי-קבלת חוק התקציב ביום הקובע כאמור, יישאר בתפקידו ראש הממשלה המכהן במועד התפזרות הכנסת עד שתיכון ממשלה חדשה;
- (2) בסעיף קטן זה, "ממשלת חילופים", "ראש הממשלה החלופי" ו"מועד החילופים" - כהגדרתם בסעיף 13 לחוק-יסוד: הממשלה."

דברי הסבר

- סעיפים 5 ו-6** מוצע לקבוע כהוראת שעה לתקופת כהונתה של הכנסת העשרים ושלוש כי אם חוק התפזרות הכנסת (לפי סעיף 34 לחוק-יסוד: הכנסת) התקבל בתמיכה של 12 חברי כנסת לפחות הנמנים עם סיעות ששרים מטעמן היו בעלי זיקה לראש הממשלה במועד השבעת הממשלה, במועד אישור חוק ההתפזרות הכנסת תיפסק כהונתו של ראש הממשלה, וראש הממשלה החלופי יכהן כראש הממשלה בתקופת המעבר שעד
- לכינונה של ממשלה חדשה (סעיף 1143 המוצע לחוק היסוד).
- עוד מוצע לקבוע, בהוראת שעה בחוק-יסוד: הכנסת, כי תקופת כהונתה של הכנסת הנוכחית (הכנסת העשרים ושלוש) תהא שלוש שנים מיום כינון הממשלה. הבחירות לכנסת העשרים וארבע יהיו ביום ג' הראשון שלאחר תום שלוש השנים האמורות (סעיף 6(1)).

² ס"ח התשי"ח, עמ' 69.

7. (א) אין לשנות חוק-יסוד זה אלא ברוב של שבעים וחמישה חברי הכנסת; הרוב הדרוש נוקשות ותוקף לפי סעיף זה יהא דרוש להחלטות מליאת הכנסת בקריאה הראשונה, בקריאה השנייה ובקריאה השלישית; לעניין סעיף זה, "שינוי" – בין מפורש ובין משתמע.
- (ב) הוראות סעיף זה יעמדו בתוקפן בתקופת כהונתה של הכנסת העשרים ושלוש.

דברי הסבר

סעיף 7 מוצע לקבוע כי שינוי ההסדר המוצע יחייב רוב של 75 חברי כנסת בשלוש הקריאות בכנסת. לאור חריגותו של שריון זה מוצע לקבוע אותו כהוראת שעה לכנסת העשרים ושלוש בלבד.

להערכת משרד האוצר, העלות התקציבית של הצעת חוק היסוד היא בין 85 ל-132 מיליון שקלים חדשים לשנה.

הצעת חוק זו היא הצעת חוק תקציבית כהגדרתה בסעיף 3ג לחוק-יסוד: משק המדינה.

סעיף 36א לחוק-יסוד: הכנסת קובע כי יראו את הכנסת כאילו החליטה על התפזרותה אם לא נתקבל חוק התקציב בתוך שלושה חודשים מתחילת שנת הכספים. מוצע לקבוע כהוראת שעה כי אי-קבלת חוק התקציב בשנת התקציב 2022 לא תוביל להתפזרות הכנסת אלא אם כן הוא לא התקבל בתוך שישה חודשים מתחילת השנה (סעיף 26(2)).

יוזמים: חברי הכנסת איתן גינזבורג, מכלוף מיקי זוהר, אבי ניסנקורן, יעקב אשר, יואב בן צור, איציק שמולי, אורלי לוי אבקסיס, צבי האוזר

הצעת חוק ממשלת חילופים (תיקון חקיקה והוראת שעה), התש"ף-2020*

תיקון חוק
הממשלה

1. בחוק הממשלה, התשס"א-2001 -

(1) אחרי סעיף 1 יבוא:

"הגדרות 1א. בחוק זה, "ממשלת חילופים", "ראש הממשלה החלופי" ו"מועד החילופים" - כהגדרתם בסעיף 13 לחוק-יסוד: הממשלה";

(2) בסעיף 4, אחרי פסקה (2) יבוא:

"(3) דין ראש הממשלה החלופי בממשלת חילופים כדין ראש הממשלה לפי סעיף זה";

(3) בסעיף 10(ב), אחרי פסקה (13) יבוא:

"(14) בממשלת חילופים - גם זהות ראש הממשלה, וזהות ראש הממשלה החלופי, מועד החילופים וזיקת השרים לראש הממשלה או לראש הממשלה החלופי, והכול כפי שהודיעה הממשלה לפי סעיף 13 לחוק-יסוד: הממשלה, וכן סיום כהונתו של ראש הממשלה וכניסתו של ראש הממשלה החלופי לכהונה זו, לפי סעיפים 13א, 43א, 43ב או 1143 לחוק היסוד:"

2. תיקון חוק מימון
מפלגות - הוראת
שעה

בתקופת כהונתה של הכנסת העשרים ושלוש יקראו את חוק מימון מפלגות, התשל"ג-1973,² כך שבסעיף 13, בסופו יבוא:

"(ד) על אף האמור בפסקה (1), חלק שהתפלג לפי סעיף 159(1) לחוק הכנסת לפני כינונה של הממשלה בכנסת העשרים ושלוש מסיעה שקמה עקב התפלגות כאמור בסעיף 60 לחוק הכנסת, יהיה זכאי למימון הוצאות שוטפות לפי מספר חברי הסיעה החל מיום תחילתו של חוק-יסוד: הממשלה (תיקון מס' 9 והוראת שעה) (ממשלת חילופים)."

דברי הסבר

סעיף 2 מוצע לקבוע כהוראת שעה לכנסת העשרים ושלוש כי על אף האמור בסעיף 13(ג) לחוק מימון מפלגות, התשל"ג-1973, אם טרם כינון הממשלה קמה סיעה חדשה שהתפלגה כדין לפי סעיף 159(1) לחוק הכנסת, התשנ"ד-1994 (קרי, במקרה שההתפלגות היא של קבוצה של שני חברי הכנסת לפחות, שהם שליש ממספר חברי הסיעה לפחות), מסיעה שהיא עצמה קמה עקב התפלגות, תהיה הסיעה החדשה זכאית למימון ההוצאות השוטפות בכנסת. מימון הוצאות אלו נועד, בין היתר, לאפשר לסיעה החדשה לקיים את הקשר הארגוני והרעיוני עם הציבור כמו יתר סיעות הכנסת.

סעיף 1 מוצע לקבוע הסדר משלים להצעת חוק-יסוד: הממשלה (תיקון מס' 9 והוראת שעה) (ממשלת חילופים), המתפרסמת בחוברת זו, לעניין דינו של ראש ממשלה חלופי בממשלת חילופים. על פי המוצע, ההוראה הקבועה בסעיף 4 לחוק הממשלה, התשס"א-2001, החלה על ראש הממשלה לעניין הערכאה הדנה בעניינו אם הוגש נגדו כתב אישום בטרם החל לכהן בתפקידו כראש ממשלה, תחול גם על ראש ממשלה חלופי. כמו כן, מוצע לקבוע חובת פרסום ברשומות של פעולות הנגזרות מהתיקון האמור לחוק היסוד.

יוזמים: חברי הכנסת איתן גינזבורג, מכלוף מיקי זוהר, אבי ניסנקורן, יעקב אשר, יואב בן צור, איציק שמולי, אורלי לוי אבקסיס, צבי האוזר

* הצעת חוק מס' פ/280/23 (מספר פנימי: 2087822); הועברה לוועדה ביום כ"ט בניסן התש"ף (23 באפריל 2020).

1 ס"ח התשס"א, עמ' 168; התשע"ח, עמ' 637.

2 ס"ח התשל"ג, עמ' 52.